

OBSAH :

PREDNÁŠKA CEQLS :

Sociálny štát ničí sám seba
Charles Murray

EUROZÓNA :

Grécke memento euru a životu na dlh
Peter Gonda

ZAHRANIČNÁ POLITIKA :

Konzervatívno-liberálny kabinet
vo Veľkej Británii Ivan Kuhn

PRÁVO :

Bodka za čínskou kauzou: 1 euro
ako zadostučinenie Ondrej Dostál

SOCIÁLNY ŠTÁT NIČÍ SÁM SEBA

Charles Murray

Finančná výpomoc Grécku je prvým prejavom finančnej krízy vyspelých európskych sociálnych štátov. Príčinou tejto krízy je kombinácia rozpočtových deficitov a demografie.

Sociálny štát v západnej Európe a severnej Amerike sľuboval príliš štedré sociálne dávky, bezplatnú zdravotnú starostlivosť a dôchodky. Tieto sociálne dávky už spôsobili neudržateľný deficit v mnohých západoeurópskych krajinách. V každej krajine tento problém ešte zhoršuje demografická situácia. "Domorodí" Západoeurópania majú takú nízku mieru pôrodnosti, že ani nereprodukovujú svoju populáciu. A tak, ako populácia starne, menej pracujúcich bude podporovať viac dôchodcov. Pokiaľ sa niečo nepodnikne, každý zo západoeurópskych sociálnych štátov skôr či neskôr zbankrotuje.

Jednou z ciest, ako sa tomuto problému vyhnúť, je prijať dostatok prisťahovalcov zo Stredného východu a Afriky a zabezpečiť tak ekonomicky aktívnu populáciu dostatočne veľkú na to, aby zaplatila náklady na sociálne zabezpečenie. Táto alternatíva však radikálne zmení kultúru týchto krajín a možno zničí aj ich sociálne systémy. Moslimské Holandsko by neudržovalo súčasný holandský sociálny model ani sociálne zabezpečenie. Alternatívou je radikálna reforma európskych sociálnych štátov, nie iba znižovanie sociálnych dávok a príspevkov. Dôvodom pre radikálnu reformu je i morálna kríza, ktorej čelí európsky sociálny model.

Európsky sociálny model vznikol s predpokladom, že vláda môže prerozdelať peňažné sociálne dávky a služby bez toho, aby poškodila sociálne podhubie spoločnosti. Počas prvých desaťročí sociálneho štátu sa to zdalo jednoduché. Nechajme štát, aby každému garantoval dôchodok. Nezamestnaný manžel a otec si nemôže nájsť zamestnanie, tak nechajme štát, aby mu dal nejakú zmysluplnú prácu a aby mu za ňu zaplatil. Niektorí chorí ľudia si nemôžu dovoliť ísť k súkromnému lekárovi a tak nechajme štát, aby zaplatil za ich zdravotnú starostlivosť.

Ukázalo sa však, že to vôbec nie je jednoduché. Zvyšuje sa pravdepodobnosť toho,

že ľudia sa dožijú takého veku, kedy ich budú potrebovať. Vlády majú ťažkosti s hľadáním zmysluplnej práce pre nezamestnaných a nie sú efektívnymi zamestnávateľmi dokonca ani vtedy, keď sa im pre nich takú prácu nájsť podarí. Dopyt po lekárskej starostlivosti je vždy väčší ako ponuka. Ale napriek komplikáciám išlo o ľahké úlohy. Škandinávia a Holandsko – teda krajiny malé, etnicky homogénne, s tradíciou pracovnosti, šetrnosti, susedských komunít a sociálneho konsenzu – ich zvládli najlepšie.

Tradiície však upadajú a mení sa realita, ktorej čelí nová generácia. Tradiícia šetrnosti upadáva do zabudnutia, ak neprichádza trest za nešetrnosť. Pracovná etika sa rozkladá, ak neprichádza trest za to, že sa nepracuje. Susedské vzťahy zanikajú, ak už nepotrebujeme susedov. Sociálny konsenzus zaniká v dôsledku imigrácie. A tak, ako plynul čas, aj ľahké úlohy sa stali ťažkými.

Sociálny štát ruinuje pracovnú disciplínu, šetrnosť a susedské vzťahy

Ako pribúdali roky, tak vznikali nové problémy. Mladí muži čoraz viac dospievali bez toho, aby boli pripravení pracovať aj keď boli k dispozícii pracovné miesta. Boli lepšie pripravení na páchanie zločinov. Mladé ženy častejšie rodili deti bez manželov. Deti sa častejšie rodili rodičom, ktorí neboli schopní ich živiť.

Tieto nové problémy neboli náhodné, ale dôsledkom sociálneho štátu. Sociálny štát ničí sám seba. Proces trvá desaťročia, ale je neúprosný. Sociálny štát najskôr zruinuje pracovnú disciplínu, šetrnosť a susedské vzťahy, ktoré umožnili spoločnosti fungovať a potom spôsobí sociálne a ekonomické problémy, ktoré nie je schopný vyriešiť. Sociálny štát tak, ako ho poznáme, za niekoľko desaťročí skrachuje spoločensky aj finančne.

Milton Friedman v knihe *Kapitalismus a sloboda* navrhol alternatívu sociálneho štátu. Namiesto zvyšovania minimálnej mzdy alebo snahy spravovať komplikované sociálne systémy jednoducho vyplatíť chudobným ľuďom rozdiel medzi tým, čo si zarobia a príjmom potrebným na dôstojnú životnú úroveň – táto idea sa stala známou ako záporná daň z príjmu.

Záporná daň z príjmu prináša veľa problémov. Hlavným problémom je motivácia pracovať. Načo pracovať za nízku výplatu, ak vám vláda zabezpečí ten istý príjem aj bez práce? Ale variácia Friedmanovej schémy by mohla fungovať: garantovaný základný príjem, ktorý nahrádza všetky ostatné sociálne dávky a ktorý sa vzťahuje na každého dospelého. Kľúčovým slovom je *nahrádza*. Akonáhle je zaručený príjem dosiahnutý, štát už neposkytuje žiadnu ďalšiu pomoc. Zodpovednosť za riešenie ostatných problémov ostane na tých inštitúciách, ktoré sú najpovolanejšie riešiť ľudské potreby: rodiny, spoločenstvá, cirkvi a dobrovoľné združenia.

Prínosom zaručeného príjmu by bolo to, že každému sa dáva príležitosť prežiť dôstojný, hmotne zabezpečený život. Menej zjavným prínosom by bolo i to, že by sa vrátila zodpovednosť za život späť do rúk ľudí a tým sa zvýšila životaschopnosť občianskej spoločnosti tak v rámci rodiny ako aj spoločenstiev. Ľudia by museli riešiť dôsledky svojich skutkov. To je dobrá, nie zlá vec – tak pre spoločnosť ako aj pre jednotlivcov. Mať možnosť voľby a preberať zodpovednosť za jej následky je tou cestou, ako ľudia prežívajú uspokojivý život. Úspora peňazí nie je najdôležitejším dôvodom zrušenia sociálneho štátu. Ešte podstatnejšie je, že sociálny štát vysáva zo života príliš veľa života.

Autor pôsobí ako akademický pracovník na American Enterprise Institute.

Článok je abstraktom prednášky, ktorá odznela v rámci cyklu CEQLS v Bratislave dňa 18. mája 2010.

Preložil Svetozár Gavora, spolupracovník KI.

GRÉCKE MEMENTO EURU A ŽIVOTU NA DLH

Peter Gonda

Pomôže zadlženému Grécku, ďalším krajinám a celej eurozóne injekcia peňazí v objeme niekoľkých sto miliárd eur? O čom vypovedá finančný kolaps v Grécku a čo z toho vyplýva pre Slovensko? „Trafiť do čierneho“ v odpovediach na tieto a podobné otázky predpokladá odraziť sa od podstaty problému – príčin finančných otrasov.

Dnešné problémy Grécka a iných krajín sú prirodzeným dôsledkom dlhodobej rozpočtovej nezodpovednosti (nielen) gréckych vlád a ich mýňania prostriedkov nad rámec nimi získaných príjmov a najmä experimentu s eurom a eurozónou, ktorý danú príčinu znásobil a vtlačil jej systémovú podobu.

Príčiny súčasných problémov

Zatínanie veľkých vládnych rozpočtových sekier a politika života na dlh nie sú v Grécku novinkou. Až v eurozóne sa však rozvinuli do extrémnej podoby: v roku 2009 na deficit verejných financií na približne 13,5 % HDP a verejný dlh vyše 120 % HDP. Podstatným dôvodom je grécke „pestovanie“ rozsiahleho a štedro plateného verejného sektora a finančne neudržateľného sociálneho štátu, osobitne dôchodkového systému. Príkladom je výška priemerných starobných dôchodkov vo verejnom systéme na úrovni 100 % priemernej mzdy v ekonomike. Finančným dôsledkom dlhodobého vládneho zadlžovania, spojeného s plytvaním verejných prostriedkov, politickou korrupciou a neuskutočňovaním reforiem, je problém splácania vládneho dlhu. Vysvetliť iba fiskálnou nezodpovednosťou gréckych vlád.

Hlavnou a systémovou príčinou finančného kolapsu Grécka v jeho hĺbke je euro, eurozóna a jej inštitúcie, vrátane Európskej centrálnej banky (ECB). Grécko sa ako tradične najväčší hriechnik vo verejných financiách stalo „iba“ prvým prejavom vnútorne zabudovaných problémov eurozóny, ktorá predstavuje *experiment vytvorenia menovej únie rôznych štátov v značne rozdielnych oblastiach s jednou menou* a jednou centrálnou bankou, monopolne vydávajúcou symbolické, komoditou nekryté peniaze. Reálnym rizikom je nasledovanie Grécka ďalšími zo „skupinky“ PIIGS – Portugalskom, Talianskom, Írskom a Španielskom.

Eurozóna systémovo motivuje k zadlžovaniu jej členov prostredníctvom viacerých kanálov rozpočtovej nedisciplinovanosti. V menovej únii so spoločnou menovou politikou a rôznymi národnými rozpočtovými politikami v prirodzene rozdielnych oblastiach je euro kanálom fiskálneho čierneho pasažierstva. Vlády vedia, že sa im oplatí cez deficit a dlh prenášať financovanie časti svojich programov aj na iných – na držiteľov eura mimo ich krajiny. Keďže môžu externalizovať nimi vzniknuté náklady, motivuje ich to byť nezodpovednejšími a stať sa radšej čiernymi pasažiermi zodpovednejších v eurozóne než byť obeťou čierneho pasažierstva iných.

Motiváciu k zadlžovaniu v eurozóne zvýrazňoval aj kanál úverového boomu

kvôli ľahšie dostupnému väčšiemu množstvu lacných peňazí. Jednotné nízke úrokové sadzby v eurozóne odrážali skôr ekonomickú realitu pomalšie ekonomicky rastúceho Nemecka s nízkou mierou rizika ako realitu v rýchlejšie rastúcich ekonomikách krajín PIIGS s vyššou mierou investičného rizika. Nízke úroky s vyššou infláciou v Grécku (či napríklad aj v Portugalsku a Španielsku) motivovali vlády zadlžovať sa a vydávať dlhopisy. Finančné inštitúcie nakupovali ich dlhopisy, keďže ich považovali v rámci eurozóny za nízko rizikové. *Morálny hazard* a ilúziu nižšieho rizika ich dlhopisov podporovala aj ECB tým, že ich akceptovala ako štandardnú záruku na bankové úvery. Veľa lacných peňazí v eurách tlačilo v rokoch 2000 až 2007 aj k nadmerným súkromným úverom a k vzniku úverových bublín, napríklad v Grécku, Španielsku a Írsku.

Potvrzuje sa, že euro pôsobilo a pôsobí ako kanál posilňovania fáz ekonomického cyklu. Znášobilo v Európe úverový boom a dnes prehlbuje ekonomickú recesiu. Dnes napríklad Grécku silný výmenný kurz eura neumožňuje kurzové zmiernenie dôsledkov ekonomickej recesie, ktoré by mohlo nastať pravdepodobne výrazným oslabením

Skončí sa ilúzia udržateľného finančného života nad pomery?

národnej meny. Chýba aj smerodajný kurzový signál o problémoch gréckej ekonomiky, ktorý chýbal aj keď grécke vlády rozšafne míňali peniaze daňovníkov a rýchlo ich zadlžovali. Mohlo by ho nahradiť napríklad razantné zníženie miezd alebo výrazný presun mobilnej pracovnej sily. Pružnosť miezd, pracovnej sily a trhu práce však v Grécku nie sú splnené.

V hre tak ostali spolu s úspornými opatreniami gréckej vlády tri možnosti: riadený bankrot, vystúpenie z eurozóny a finančná pomoc iných.

Snahy o riešenie

Vrcholní predstavitelia eurozóny a Medzinárodného menového fondu (MMF) zatiaľ nechcú pripustiť bankrot Grécka alebo jeho vystúpenie z eurozóny. Riešenie tak vidia v pôžičke pre Grécko vo výške 110 mld. eur na splátky jeho dlhov počas troch rokov. To však predstavuje zbytočne a neúčinne vynaložené prostriedky, odloženie riešenia problému a negatívne dôsledky aj pre Grécko. Pôžička Grécku pravdepodobne nezabrání jeho neskoršiemu bankrotu. Požičkať tak zadlženému znamená okrem rizika nesplatenia záväzkov aj jeho ďalšie finančné potápanie a motivovanie k pokračovaniu nezodpovedného života na dlh. Zodpovednosť tak v potrebnej miere nemusia niesť ani grécka vláda a ani finančné inštitúcie, ktoré nakúpili grécke štátne dlhopisy. Signál nezodpovednosti sa vyslal aj vo vzťahu k ostatným vládnym dlžníkom.

Bezprecedentný morálny hazard väčšieho rozsahu a s výraznejšími a dlhodobými

negatívnymi dôsledkami vyšiel následne z dohody EÚ, ECB a MMF o zriadení tzv. záchranného fondu vo výške 750 mld. eur. Väčšiu časť z neho (440 mld. eur) budú predstavovať prostriedky členov eurozóny, ktoré sa od nich vyberú na poskytovanie úverov a záruk zadlženej krajine v podobných problémoch ako Grécko. Podľa finančných trhov sú na rade Portugalsko a Španielsko. Negatívnym nezamýšľaným dôsledkom „záchranného“ balíka tak je zníženie ich motivácie uskutočňovať úsporné opatrenia.

„Záchranným balíkom“ sa oficiálne priznalo, že dlh jednej krajiny v eurozóne je aj dlhom ostatných. Motivácia k zadlžovaniu sa zvýšila. Tú podporila aj ECB, keďže prvýkrát v histórii rozhodla o nakupovaní vládnych dlhopisov krajín eurozóny. Reálnym rizikom – okrem motivácie vlád k väčšiemu zadlžovaniu – je aj vytlačovanie úverov na súkromné investície a inflačný tlak (aj keď ECB zatiaľ avizuje natlačené eurá, do určitej miery, sťahovať späť z obehu).

Predstavitelia eurozóny a MMF zatiaľ neprijali ani jedno z reálnych riešení: riadený bankrot Grécka, účinné pravidlá zodpovedného hospodárenia s verejnými financiami (napríklad Nemeckom navrhovaná dohoda o dlhových brzdách), deregulovanie a liberalizovanie ekonomických podmienok v eurozóne a prestavba menovej únie na báze menovej konkurencie a zmluvnej slobody.

Lídri EÚ a MMF namiesto toho „riešia“ súčasné finančné problémy ich príčinami – dodávaním ďalších zdrojmi nekrytých peňazí a roztočením dlhovej špirály. Dôsledkom môže byť výrazné znížovanie kúpnej sily eura. Injekciou nových peňazí sa tak finančné problémy v eurozóne znásobujú a predlžujú. Väčším rizikom by bolo aj dnes oživené centralizovanie rozpočtových politík na európsku nadnárodnú úroveň.

Poučenie

Finančný kolaps v Grécku a jeho hrozba v iných krajinách eurozóny je jedným z prejavov deformácií súkromných a verejných financií, sociálno-inžinierskeho experimentu eura a mýňania reálnymi zdrojmi nekrytých peňazí, osobitne tých spravovaných vládami. Spoločným menovateľom je *ilúzia udržateľného finančného života nad pomery*. Ilúziou je tiež očakávať účinnosť opatrení, ktoré opakujú systémové príčiny finančných problémov.

Spravovanie financií na Slovensku rýchlo naberá grécke črty, aj keď ešte nemá ich extrémnu úroveň. Dnešné grécke problémy nemajú pre nás memento: Slovensko už skočilo do pasce eurozóny a súčasná vláda začala veľké rozpočtové sekery a do budúcnosti preniesla výrazné otvorené zadlženie a skryté finančné záťaž. Vyhnúť sa dnešným gréckym problémom na Slovensku znamená odvrátiť sa od „gréckeho smerovania“ našich verejných financií k vyrovnaniu hospodárenia a znižovaniu života na dlh.

Autor je ekonóm Kf.

KONZERVATÍVNO-LIBERÁLNY KABINET VO VEĽKEJ BRITÁNII Ivan Kuhn

Májové britské parlamentné voľby priniesli niekoľko noviniek. V prvom rade porážku labouristov a ich odchod do opozície po trinástich rokoch pri moci. V druhom rade vytvorenie koalície vlády – prvej od konca druhej svetovej vojny.

Vytvorenie koalície vlády bolo spôsobené tým, že iba druhýkrát od konca druhej svetovej vojny nezískala ani jedna politická strana absolútnu väčšinu v Dolnej snemovni britského parlamentu. Vďaka tomu sa prvýkrát od konca druhej svetovej vojny dostala do vlády aj iná politická strana ako sú labouristi alebo konzervatívci. Liberálni demokrati desaťročia „doplácali“ na väčšinový volebný systém, ktorý prirodzene zvýhodňuje dve najväčšie politické strany. Tentoraz však mali šťastie v nešťastí. Predvolebné prieskumy verejnej mienky totiž krátko pred voľbami dávali liberálnych demokratov dokonca na druhé miesto pred labouristov a večne tretí liberáli si už začínali brúsiť zuby na miesto druhej najsilnejšej politickej strany vo Veľkej Británii, ale výsledky volieb boli pre nich veľkým sklamaním, keď skončili nielen opäť tretí, ale aj s veľkým odstupom (pokiaľ ide o zisk kresiel) za konzervatívami a labouristami.

Prehra všetkých

Britskí komentátori vôbec zhodnotili výsledok volieb tak, že boli prehrou všetkých. Labouristi voľby prehrali a odišli do opozície, konzervatívci nezískali absolútnu väčšinu a liberáli sa nestali druhou najsilnejšou stranou v britskom parlamente. Predovšetkým pre liberálnych demokratov to však bola šťastná prehra, lebo ich vynesla až do vlády.

Asi najväčšiu neistotu vyvoláva otázka stability vlády a to, či vydrží celé volebné obdobie. Treba však povedať, že volebný systém Veľkej Británie má proti volebným systémom vo zvyšku Európy jednu zvláštnosť. Vo Veľkej Británii totiž nie je fixné volebné obdobie. Platí iba pravidlo, že parlamentné voľby sa musia uskutočniť najneskôr do piatich rokov od posledných volieb. Ale presný dátum volieb určuje premiér. A ten môže vyhlásiť parlamentné voľby už po štyroch alebo troch rokoch. A takéto „predčasné“ voľby nemusia byť vôbec spôsobené vládou krízou, teda tým, že vláda stratí väčšinu, resp. jej parlament vysloví nedôveru. Práve naopak, predseda vlády môže vyhlásiť parlamentné voľby práve preto, že sa jeho strane darí – vládne politiky sú úspešné, ekonomika šliapa, popularita vládnej strany stúpa. Prečo čakať rok alebo dva, kým parlament naplní svoje maximálne volebné obdobie, a riskovať, že medzitým sa vyskytne nejaká medzinárodná ekonomická kríza alebo domáci škandál, ktorý naopak spôsobí výrazný pokles popularity vládnej strany.

Túto možnosť využila napríklad Margaret Thatcher, keď v roku 1983 vypísala parlamentné voľby po štyroch rokoch vládnutia aby využila výrazný nárast popularity konzervatívov po víťaznej vojne o Falklandské

ostrov a znovu v roku 1987 keď opäť po štyroch rokoch využila výrazné zlepšenie ekonomickej situácie v krajine. A niečo podobné zopakoval v rokoch 2001 a 2005 labouristický premiér Tony Blair.

Navyše, v povojnovej britskej histórii nájdeme dva prípady, keď sa parlamentné voľby konali už po dvoch, resp. po jednom roku od predchádzajúcich volieb a to pritom bola pri moci vláda tvorená iba jednou stranou, ktorá mala v parlamente väčšinu, aj keď veľmi krehkú. Takže predčasné voľby by neboli žiadnou tragédiou. Avšak, zrejme ani jedna z dvoch strán, ktoré vytvorili vládnu koalíciu, si ich minimálne najbližšie dva roky nebude priať, pretože je málo pravdepodobné, že by niekto z nich priniesli výraznejší úspech.

Priority koalície

Čo teda priniesie Británii (ale aj Európe) nová koalíčná vláda? V prvom rade bude musieť riešiť neutušenú ekonomickú situáciu. Podľa koalície zmluvy sa konzervatívci zhodli s liberálmi, že prvoradou úlohou je zníženie rozpočtového deficitu a to predovšetkým znížením výdavkov skôr ako zvyšovaním daní.

Labouristi prehrali, konzervatívci nezískali väčšinu a liberáli sa nestali druhou najsilnejšou stranou

Nová vláda sa chce zamerať na posilnenie občianskych slobôd a zníženie miery zasahovania štátu (ale aj Európskej únie) do životov občanov. Súčasná však vláda plánuje prijať opatrenie, ktorými obmedzí poberanie podpory v nezamestnanosti ľuďmi, ktorí neprejavujú záujem pracovať o odmietnu primerané pracovné ponuky.

Jednou z priorit vlády bude aj zavedenie ročného limitu pre ekonomických migrantov z krajín mimo EÚ. Krajiny, ktoré sa uchádzajú o členstvo v EÚ, nepoteší to, že nová britská vláda chce zaviesť aj obmedzenia, ktoré na určité časové obdobie neumožnia vstup občanov z nových členských krajín na britský trh práce.

Nová vláda sa tiež prihlásila k zvyšovaniu energetickej efektívnosti a podpore obnoviteľných zdrojov energie, na rozdiel od predchádzajúcej labouristickej vlády si však nedala žiadne obmedzujúce ciele znížovania emisií CO₂. A v oblasti recyklácie odpadov preferuje skôr metódy, ktoré majú britských občanov motivovať ako trestať.

Očakávaná zahraničná politika

Pokiaľ ide o zahraničnú politiku, nová britská vláda si chce udržať jadrovú odstrašovacíu silu, aj keď jej modernizácia zrejme

vzhľadom na ekonomickú situáciu krajiny nebude prioritou. Šetriť sa má na prevádzkových nákladoch ministerstva obrany ale nie na jednotkách bojujúcich v Afganistane, práve naopak, za službu v tejto krajine by vojaci mali dostať vyššie príplatky. V britskej zahraničnej politike budú mať naďalej významné postavenie úzke vzťahy s USA, už menej potešujúce je, že nová vláda sa chce usilovať o užšie vzťahy s Čínou.

Mnoho politických komentátorov a analytikov určite so záujmom očakávalo, ako sa prevažne euroskeptickí konzervatívci dohodnú so silne proeurópskymi liberálnymi demokratmi v otázke vzťahov k Európskej únii. Koalíčná dohoda v tomto smere nedáva veľmi jasnú odpoveď, ale predsa sa len zdá, že pri hľadaní kompromisu museli liberáli ustúpiť o krok viac ako konzervatívci. Nová vláda jednak naznačila, že nemieni pokračovať v procese presunu kompetencií na Európsku úniu a chce si ponechať v rámci EÚ minimálne súčasný rozsah suverenity. V oblasti trestného súdництва a pracovného práva sa zrejme dokonca bude snažiť obnoviť svoju suverenity a obmedziť možnosť inštitúcií Európskej únie zasahovať do suverenity britského súdництва.

Posolstvo pre Slovensko

Výsledok britských parlamentných volieb nesie aj dve posolstvá pre Slovensko. V prvom rade ukazuje, že argumentácia tých, ktorí presadzujú zmenu volebného systému z pomerného na väčšinový, tvrdiac že to stabilizuje volebný systém, lebo to zníži počet politických strán v parlamente a umožní vytvorenie stabilnej vlády, ktorú vytvorí jedna veľká strana, má svoje trhliny. Do dolnej komory britského parlamentu sa totiž dostali zástupcovia až 10 politických strán a jedna nezávislá poslankyňa. Okrem už spomínaných konzervatívov, liberálnych demokratov a labouristov napríklad aj poslanci Škótskej národnej strany, welšskej strany Plaid Cymru a severoírski unionisti (poslanci strany Sinn Féin síce boli zvolení, ale do parlamentu sa nedostali, lebo odmietajú zložiť prísahu britskej kráľovnej). Takže napriek väčšinovému systému je v britskom parlamente zastúpených viac politických strán ako v súčasnej Národnej rade SR.

Druhé posolstvo je určené súčasným stranám opozície. Vládnu labouristi síce voľby prehrali, ale mali teoretickú šancu udržať sa pri moci, ak by sformovali koalíčnú vládu s liberálnymi demokratmi. Túto ich nádej však vyhrali liberálni demokrati, ktorí akceptovali skutočnosť, že britskí voliči jednoznačne vystavili vládnucim labouristom vysvedčenie za ich posledné volebné obdobie. Strany súčasnej slovenskej opozície by mali tento fakt vziať do úvahy, keď po júnových parlamentných voľbách budú stáť pred dilemou, či prijať ponuku od strany Smer-SD na sformovanie koalície vlády.

Autor je analytik KI.

BODKA ZA ČÍNSKOU KAUZOU: 1 EURO AKO ZADOSTUČINENIE Ondrej Dostál

Zrejme definitívna bodka za zlyhaniami slovenských orgánov počas minuloročnej návštevy čínskeho prezidenta v Bratislave prišla pred pár dňami z Košíc. Ústavný súd rozhodol, že Krajský súd v Bratislave pochybil, keď o mojom opravnom prostriedku proti zákazu zhromaždenia mestskou časťou Bratislava – Staré Mesto nerozhodol do troch dní, ako mu to ukladá zákon o zhromažďovanom práve, ale až takmer mesiac po tom, ako sa malo naše protestné zhromaždenie pred prezidentským palácom uskutočniť.

Ústavný súd v náleze konštatoval, že postupom krajského súdu bolo porušené moje základné právo pokojne sa zhromažďovať zaručené v čl. 28 Ústavy SR. Paradoxné je, že krajský súd vlastne tiež nepriamo konštatoval porušenie môjho práva pokojne sa zhromažďovať tým, že zrušil ako nezákonné rozhodnutie staromestskej samosprávy o zákaze mnou zvoleného zhromaždenia. Avšak tým, že tak urobil až po termíne zhromaždenia, o ktoré išlo, spravil vlastne to isté, čo staromestská samospráva – porušil moje ústavou garantované zhromažďovacie právo.

Výpočet slovenských zlyhaní v čínskej kauze je naozaj nebývalo pestrý a rozsiahly. Počínajúc ministerstvom zahraničia, ktoré absolútne netaktne k obetiam masakry na pekingskom Námestí Tien-an-men v roku 1989 načovalo návštevu najvyššieho čínskeho komunistu len pár dní po 20. výročí tejto udalosti. Pokračujúc prezidentom Gašparovičom, predsedom vlády Ficom a predsedom parlamentu Paškom, ktorí na stretnutiach so šéfom najväčšieho totalitného režimu na svete o porušovaní ľudských práv v Číne ani necekli. Prezidentskou kanceláriou, ktorá si uzurpovala právo zabráť verejný priestor, aby zabránila slovenským občanom vo vyjadrení kritického názoru na komunistický režim v Číne. Staromestskou samosprávou, ktorá nesprávne posúdila oznam prezidentskej kancelárie a v rozpore so zákonom mi riadne ohlásené zhromaždenie zakázala. Vedením ministerstva vnútra a polície, ktoré nesprávne inštruovali policajtov, že priestor pred prezident-

ským palácom „patrí“ Číňanom. Policajtm, ktorí sa nečinne prizerali útokom Číňanov na slovenských aktivistov za ľudské práva a nezasahovali voči útočníkom, ale voči napadnutým. Inšpekciov ministerstva vnútra a prokuratúrou, ktoré vyšetrenie počínania polície na námestí zahrali do autu. Ministrom vnútra Kaliňákom, ktorý o veci opakovane verejne klamal. A končiac bratislavským krajským súdom, ktorý o veci nerozhodol v zákonnej lehote troch dní. Ak som náhodou na niekoho zabudol, ospravedlňujem sa, ale aj toto je naozaj viac ako dosť.

Pozitívne na rozhodnutí ústavného súdu je aj to, že smerom do budúcnosti vyjasňuje otázku, či sú súdy povinné o opravnom prostriedku proti zákazu zhromaždenia rozhodnúť do troch dní, ako je to uvedené v zákone o zhromažďovanom práve, alebo môžu svoje rozhodnutie, odvolávajúci sa na iné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, naťahovať trebárs aj mesiac. Z nálezu ústavného súdu vyplýva, že musia rozhodnúť do troch dní. Zhromažďovacie právo občanov by tak malo byť v budúcnosti lepšie chránené pred nezákonnými a neraz aj politicky motivovanými rozhodnutiami predstaviteľov samosprávy.

Táto vec sa ma týka aj osobne, keďže som sa počas návštevy čínskeho prezidenta po zásahu polície ocitol za mrežami policajnej cely. Na zhromaždení, ktoré vôbec nemalo byť zakázané (krajský súd) a ktorého zákaz mal byť zrušený ešte pred jeho konaním (ústavný súd). Aj preto som požiadal aj o finančné zadosťučinenie vo výške 1 euro, ktoré mi ústavný súd priznal. Posielam týmto zároveň srdečné pozdravy sudcom „diskriminovaným“ vyššími platmi svojich kolegov na Špeciálnom súde, ako aj pánom Ficovi a Harabinovi, obetiam štvavej kampane médií, ktorí na svoje zadosťučinenie obvykle požadujú rádovo iné finančné čiastky.

Autor je riaditeľ KI.

UDIALO SA:

1) Dňa 6. apríla 2010 sa KI pridala k mimovládny organizáciám, ktoré pred Prezidentským palácom v Bratislave pri príležitosti návštevy ruského prezidenta Dmitrija Medvedeva pripomínali, že ľudské práva sú univerzálnou hodnotou, ktorá musí byť rešpektovaná aj v Rusku. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

2) Dňa 13. apríla 2010 KI spolu s ďalšími mimovládny organizáciami zverejnil vyhlásenie Za spravodlivé súdnictvo, v ktorom sa solidarizujeme s postupom iniciatívy Skládka nepatrí do mesta pred ústavným súdom ako aj s postojom všetkých čestných vyšetrovateľov, právnikov, advokátov, prokurátorov a sudcov, ktorým záleží na spravodlivosti a nezávislosti slovenského súdnictva. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

3) Dňa 14. apríla 2010 sa konal tretí seminár v rámci tretieho ročníka cyklu seminárov Akadémie klasickej ekonómie (AKE), ktorý organizuje KI v partnerstve s Vysokou školou manažmentu. Viac sa dozviete na ake.institute.sk.

4) Dňa 26. apríla 2010 bolo v rámci projektu Hodnotenie samosprávnych opatrení (HSO), ktorý realizuje Centrum pre hospodársky rozvoj (CPHR), zverejnené hodnotenie za obdobie január – marec 2010. Jedným z hodnotiteľov je i analytik KI Dušan Sloboda. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

5) Dňa 27. apríla 2010 zverejnila Transparency International Slovensko hodnotenie boja proti korupcii za vlády Roberta Fica. Jedným z hodnotiteľov bol i analytik KI Dušan Sloboda. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE

6) V apríli 2010 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym témam vyjadrovali: Zuzana Humajová-Zimenová, Peter Gonda, Radovan Kazda, Ivan Kuhn, Dušan Sloboda, František Šebek a Tomáš Zálešák. Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, ROZHOVORY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY.

PODPORTE NÁS:

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika nevydáva len Konzervatívne listy. Organizujeme ročne mnoho konferencií, diskusií, konzervatívnych klubov a prednášok. Každoročne udeľujeme najprestížnejšie literárne ocenenie na Slovensku – Cenu Dominika Tatarku. Publikujeme desiatky analytických výstupov vo forme štúdií, odborných príspevkov a prednášok, článkov a mediálnych vystúpení. Všetky naše výstupy, vrátane audio či videozáznamov z akcií KI, nájdete na pravidelne aktualizovanej webstránke KI na adrese www.konzervativizmus.sk.

Podporte nás prostredníctvom online prevodu cez Váš internet banking. Viac informácií o možnostiach podpory nájdete na webstránke KI v sekcii PODPORTE NÁS. Ďakujeme!

**KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. ŠTEFÁNIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE**